

11. Берднікова К.В. Адміністративна відповідальність за порушення встановлених заборон та обмежень в сфері запобігання корупції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 200 с.
12. Слово Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія до керівництва держави. *Церковна православна газета*. 28 липня 2015 року.

REFERENCES

1. Reushe, H. and Mehan, Zh.-P. “Anti-corruption efforts in Ukraine: one legal reform is insufficient”, *Voxukraine*.
2. Dikhtiiievskiyi, P.V. and Nevmerzhytskyi, Ye.V. (2017), “Public authority and social society: general theoretical observations”, *Administrativne pravo i protses: naukovu praktychnyi zhurnal*, no. 1 (19), pp. 15–31.
3. Mykhalchenko, M. (2012), “Political system in Ukraine: what do we modernize?”, *Viche*, no. 3, pp. 27–30.
4. Kalman, O. (2005), “Legal coverage, prevention and fight against corruption in Ukraine”, *Prokuratura. Liudyna. Derzhava*, no. 5, pp. 39–40.
5. Maliarenko, V. (2016), “Prosecutor’s Office Reform: purpose and means”, *YuVU*, no. 22.
6. Корупція у новій поліції України. URL: <https://anticor.com.ua>.
7. Mykhalchenko, O. and Nevmerzhytskyi, M. (2010), *Koruptsiia v Ukraini, polityko-filosofskiyi analiz: monohrafiia* [Corruption in Ukraine, political and philosophical analysis: monograph], ІPiEND imeni F. Kurasa NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
8. Paskhaver, A. (2016), “Why can’t we be the reaches country?”, *YuVU*, November, 20/
9. Holovakha, E. (2007), “First come, first served”, *Izvestiya*, November, 20.
10. Kolomiets, M. (2003), “It is more terrible than corruption – psychology of a passive person”, *Ekonomichnyi chasopys XXI*, no. № 10, pp. 18–21.
11. Berdnikova, K.V. (2016), “Administrative responsibility for violation of established prohibitions and restrictions in anti-corruption sphere in Ukraine”, Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07, Kyiv, Ukraine.
12. (2015), “Congratulations of Onuphrius, His Beatitude Metropolitan of Kiev and All Ukraine, to policymakers”, *Tserkovna pravoslavna hazeta*, July, 28.

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2018-3-08>

УДК 342:005.336.1(477)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Пирожкова Ю.В., д.ю.н., доцент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
pyrozhkovaznu@gmail.com

Сучасний розвиток вітчизняного адміністративного права нерозривно пов’язаний зі змінами, що відбуваються в політиці, економіці, соціальній сфері. У зв’язку зі специфікою адміністративного

права, яке реалізує основне навантаження публічно-правового регулювання, створюючи певне «підґрунтя» для багатьох інших галузей, очевидно є потреба оновлення галузевої теорії як спільної концептуальної основи подальших фундаментальних досліджень, спрямованих на формування нового, сучасного, науково-правового фундаменту для нормотворчості й правозастосування. Отже, виникає потреба в розробленні Концепції, яка б визначала нову стратегію ефективної реалізації функцій адміністративного права. У статті автор пропонує варіант структури та найбільш важливих положень зазначеної Концепції, приділяє увагу її структурному елементові – доктринальному аспектові, оскільки лише розроблений надійний науковий базис може спростити довготривалий шлях удосконалення адміністративного законодавства та юридичної практики, закласти науковий фундамент для імплементації найкращого європейського досвіду адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

Ключові слова: функції адміністративного права, ефективність, стратегія ефективної реалізації функцій адміністративного права.

CONCEPTUAL FRAMEWORKS FOR IMPROVING EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTATION OF THE FUNCTIONS OF ADMINISTRATIVE LAW: DOCTRINAL ASPECT

Pyrozhkova J.V.

*Zaporizhzhya National University, Zhukovskyst., 66, Zaporizhzhya, Ukraine
pyrozhkovaznu@gmail.com*

In the last decades, active development, which was characterized by the changes at the level of public government, gradual formation of civil society and its joining state building and legal processes, and transformation of the social relations in Ukraine caused the objective need for reconsidering a chain of fundamental provisions of administrative law, development of the modern theory that requires specification of its social role and purpose, principles and tasks, basic concepts, its system and structure etc. An essential reconsideration of the provisions of administrative-legal doctrine, significant intensification of the efforts of administrative law scholars of modern times are aimed at forming a new concept of administrative law, the fundamental part of which is research trends related to scientific developments of the subject, method, principles, which have been thoroughly developed by administrative scholars recently (researches of V. Averianov, O. Andriiko, P. Baranchuk, Yu. Bytiak, I. Hrytsenko, T. Kolomoiets, V. Kolpakov, O. Kuzmenko, Ye. Kurinnyi, R. Melnyk, O. Mykolenk and others). The above formulates the expediency to study its functions not only as a complex theoretical-legal phenomenon but also to outline conceptual scientifically-based fundamentals of their effective implementation.

Advancement in the line of scientific and methodological provision of knowledge of such a fundamental problem as the function of administrative law is of fundamental importance, because it influences not only the improvement of research vocabulary of the doctrine of administrative law but also the quality of further applied administrative and legal studies aimed at improving the content of the current administrative legislation. Taking into account all conditions of the conceptual refreshment of the doctrine of administrative law, there is a need to develop the Concept which would determine the new strategy for effective implementation of the functions of administrative law.

The author proposes an option for the structure and the most important provisions of the mentioned Functional Concept of Administrative Law (Concept of Administrative Law Functions) and pays attention to its basic structural element – doctrinal aspect as only reliable scientific basis can simplify a long way of improving administrative legislation and legal practice, lay scientific foundation for the implementation of the best European experience in administrative-legal regulation of the social relations. Summarizing the research, the author stresses that modern fundamental reconsideration of the branch functions needs formulating new study of the functions of administrative law through the prism of branch subject as a basic category. And the modern theory of the functions of administrative law should be one of the key doctrinal foundations of lawmaking in the administrative sphere. Outlining the ways of further development of the theory of the functions of the branch as a complex study, it is justified the expediency of further comparative legal studies of the functions of public law branches as a system multilevel phenomenon, whose elements are inherent in interconnections and mutual influence.

Key words: functions of administrative law, effectiveness, strategy for effective implementation of administrative law functions.

Трансформація предмета адміністративного права, пов'язана зі зміною акцентів у стосунках особи й держави, не лише зумовила відповідну зміну пріоритетів галузі, а й вплинула на орієнтацію стратегічних векторів її функцій – від тотального регулювання та охорони до соціального обслуговування й контролю. Переосмислення напрямів подальшого розвитку адміністративного права, його соціальної ролі зумовлює доцільність не лише дослідження

його функцій як комплексного теоретико-правового феномена, а й окреслення концептуальних науково обґрунтованих засад їх ефективної реалізації. Лише розроблений надійний науковий базис може спростити довготривалий шлях удосконалення адміністративного законодавства та юридичної практики, закласти науковий фундамент для імплементації найкращого європейського досвіду адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

У цьому контексті варто розпочати з визначення поняття ефективності, щодо якого в загальній теорії не склалося єдиного розуміння. Так, однією з найбільш поширених позицій і досі залишається юридико-позитивістське вираження ефективності правового регулювання через співвідношення його цілей і результату (дослідження М. Савіна, А. Малько, Л. Морозова, А. Піголкіна, Т. Хабрієва та ін.). Певним синтезом методології юридичного позитивізму й економічного підходу в праві є міркування О. Хорошильцева, який пропонує виділяти в структурі ефективності статичний і динамічний боки. Статичний бік визначає результативність, а динамічний – витратність. Отже, ефективністю «зважують», «вимірюють» результат і щодо цілі, і щодо витрат на її досягнення, що дає змогу розглядати її як міру результативності й витратності досягнення мети [1, с. 43]. В. Сіренко зазначає, що в процесі вивчення ефективності важливо звертати увагу не на цілі законодавства, а на інтереси. Визначивши інтерес як співвідношення між необхідністю задоволення потреб різних груп, класів, окремих верств населення й можливістю задоволення цих потреб, можна сформулювати модель, складники якої становлять елементи ефективності, а саме: соціальні проблеми, що потрібно задовольнити за допомогою конкретного нормативного акта, правові засоби, їх кількість і якість; здатність правових засобів задовольняти соціальні потреби, закріплені в нормативному акті; перспективність напрямів удосконалення законодавства з метою задоволення соціальних потреб за допомогою правових засобів [2, с. 7]. Таку модель ефективності законодавства умовно можна назвати «споживчою». На думку Т. Пашука, яку доцільно підтримати, варто розрізнити ефективність прогнозовану та реальну, для виявлення кожної з них мають використовуватись різні методи, аби потім сформулювати уявлення про інтегральну ефективність юридичної норми [3, с. 143]. С. Балабан під ефективністю правового регулювання пропонує розуміти ступінь відповідності його цілей об'єктивним соціальним потребам, міру їх реального задоволення, а також відповідності прогресивним тенденціям суспільного розвитку в перспективі. Крім того, цілком слушно підкреслює, що загальносоціальна ефективність правового регулювання деталізується й набуває специфікованих, галузевих контурів на площині предметних особливостей відповідної групи суспільних відносин. Досить цікавими із цього приводу є думки С. Балабана, який, ураховуючи специфіку адміністративно-правових відносин, пропонує таке галузеве розуміння ефективності адміністративно-правового регулювання: це ступінь відповідності між наявними запитами у вирішенні соціальних протиріч, що формуються в процесі взаємодії між суб'єктами публічних відносин один із одним і фізичними та юридичними особами, які не є носіями владних (державних, муніципальних) повноважень, а також міра вирішення цих протиріч як наслідок дії нормативно-правового акта чи окремої адміністративно-правової норми [4, с. 14], і його варто підтримати.

Отже, підводячи підсумок, варто зазначити, що, досліджуючи поняття «ефективність», одні вчені-юристи ототожнюють її з обґрунтованістю, доцільністю й результативністю; інші – пов'язують із досягненням поставленої мети та використанням для цього мінімальних витрат матеріальних коштів, людської енергії, часу; треті – розглядають як оптимальний варіант поведінки, необхідний для досягнення певної мети; четверті – як досягнення найбільшого результату щодо поставленої мети; п'яті – як максимально корисний для суспільства результат тощо [5, с. 32]. Така ситуація мала місце як у ХХ ст., так і натеper.

Ефективність реалізації функцій адміністративного права повинна робити вказівку на їх якісну характеристику, яка визначається результатами застосування, оскільки функції адміністративного права є напрямами його сучасного перспективного цілеспрямованого

впливу, розраховані на досягнення мети, реалізацію соціального призначення галузі, отже, співвідношення запланованого (мети) й досягнутого (результату), і становлять якісну характеристику відповідної функції адміністративного права. Виходячи із цього, можемо зробити висновок, що під час визначення ефективності функцій адміністративного права доцільно, підтримавши точку зору відповідної групи вчених-юристів, розглядати її саме як ступінь досягнення мети, передбаченої законодавцем [5, с. 33–34; 6, с. 110]. З огляду на зазначене, логічно визначитися з вихідними положеннями теорії ефективності в контексті вдосконалення реалізації функцій адміністративного права: загальною метою, тобто тим еталоном, на досягнення якого спрямовані всі галузеві функції, а також конкретизувати стратегічну мету кожної, адже лише в такому випадку можна побудувати науковий фундамент сучасної моделі адміністративного права. Окрім визначення мети, необхідно практично підтвердити її досягнення. Саме тому важливо встановити результати дії галузевих функцій (зовнішні форми їх прояву) у трьох напрямках: регульовальному, охоронному, процедурно-обслуговуючому. Співвідношення одержаних результатів з метою, що формулювалась, і дасть можливість визначити як соціальну доцільність і належну якість відповідного «формату» кожної з галузевих функцій, реалізованої чинним адміністративним законодавством, так і їх ефективність. Для цього як базову можна використати формулу, запропоновану М. Савіним: $E = P:M$, де E – ефективність, P – результати, M – мета [5, с. 116].

У цьому контексті варто зазначити, що під час оцінювання ефективності галузевих функцій ця формула є загальною абстракцією, оскільки на їх оптимальну реалізацію додатково впливають численні фактори – «обставини (або їх сукупність), від наявності або зміни яких залежить сама ефективність, або її рівень, – величина коефіцієнта ефективності» [5, с. 43], а саме: морально-етичні цінності й фаховий рівень суб'єктів правотворчості і правозастосування, рівень їхньої правової свідомості та правової культури; уміле використання всього арсеналу технічних засобів і правил юридичної техніки в процесі нормотворчої діяльності, що впливає на належну якість змісту (обґрунтованість, доцільність, економічність, соціальна корисність) нормативно-правового акта; результативність роботи юридичних органів, стан юридичної практики тощо.

Отже, з огляду на всі обставини концептуального оновлення доктрини адміністративного права, виникає потреба в розробленні Концепції, яка б визначала нову стратегію ефективної реалізації функцій адміністративного права. Приблизний варіант структури та найбільш важливих положень зазначеної Функціональної концепції адміністративного права (Концепції функцій адміністративного права) може бути таким:

РОЗДІЛ 1. Загальні положення.

У цій Концепції терміни, що вживаються, мають такі значення:

- галузева функція в публічному праві – його специфічна інтегративна властивість, яка зумовлена особливостями врегулювання й захисту загального публічного інтересу, відповідно до якого реалізується нормативно-орієнтувальний вплив на державні, міждержавні та суспільні інтереси;
- функція адміністративного права – це формально визначений, об'єктно орієнтований, сучасний перспективний напрям впливу, що виражається в активному способі діяльності адміністративного права (утворенні, зміні та припиненні адміністративних відносин), цілеспрямований на досягнення мети, вирішення завдань, реалізацію соціального призначення галузі на певному історичному етапі розвитку суспільства;
- система функцій адміністративного права – упорядкована сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих структурованих інтегративних елементів – функцій адміністративного права;
- регулятивна функція адміністративного права – це зумовлений соціальним призначенням цілеспрямований вплив адміністративного права, внаслідок якого

відбувається регламентування суспільних відносин шляхом установлення позитивних правил поведінки, прав і взаємних обов'язків суб'єктів адміністративних правовідносин, спрямованих на задоволення інтересів суспільства і громадян у процесі публічного управління, у сфері надання адміністративних послуг, ефективну реалізацію адміністративних процедур, оптимальну регламентацію адміністративно-деліктних відносин;

- охоронна функція адміністративного права – це цілеспрямований напрям впливу адміністративного права на охорону суспільних відносин від реальних правопорушень і захист прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом реалізації заборонних адміністративно-правових норм, превенцію, припинення правопорушень, притягнення до адміністративної відповідальності винних осіб;
- процедурна функція адміністративного права – це цілеспрямований напрям впливу адміністративного права, орієнтований на зовнішнє публічно-сервісне процедурне забезпечення реалізації матеріальних норм, установлених у межах інших галузей права, які власних процедурних норм позбавлені;
- загальносоціальні функції адміністративного права є «магістральним напрямом» впливу галузі на соціокультурні суспільні відносини, відповідно до якого в подальшому здійснюється їх регулювання, охорона та процедурне обслуговування.

Проблема, яка потребує розв'язання

Сучасний розвиток української держави нерозривно пов'язаний зі змінами, що відбуваються в політиці, економіці, соціальній сфері. Модель побудови правової, демократичної держави зумовлює необхідність детального дослідження функцій права, оскільки саме вони розкривають складну взаємодію напрямів впливу права на соціум, є базовим елементом ефективності права загалом. У функціях права відображаються потреби суспільного розвитку, вони є наслідком законодавчої політики й концентрують у собі відповідні потреби, трансформуючи їх у позитивне право, публічні обов'язки, суспільні інтереси. Наукові розробки в черговий раз доводять необхідність та актуальність вивчення базових теоретичних понять, які не тільки забезпечують обґрунтований фундамент безпосередньо правової теорії, а й впливають на розроблення категоріально-понятійного апарату певної галузі права, що створює можливість сформулювати напрями її ефективного правового впливу на суспільні відносини. Унаслідок докорінного реформування правової думки щодо сутності адміністративного права суттєвих змін зазнає як система адміністративного права загалом, так і, безумовно, ті функції, яке воно покликане виконувати в суспільстві. Зважаючи на специфіку поліструктурного предмета адміністративного права, зусилля, орієнтовані на формування нового, сучасного, науково-правового фундаменту для нормотворчості та правозастосування, є критично необхідними, адже саме відсутність розробленої теоретичної моделі нормотворчої діяльності призводить до очевидних прогалин і колізій чинного адміністративного законодавства.

Узгодженість зі стратегічними документами

У сучасних умовах трансформації адміністративного права під час визначення стратегічних завдань Функціональної концепції адміністративного права (Концепції функцій адміністративного права) враховано особливості й положення відповідних програмних нормативно-правових актів, а саме: Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України 25 серпня 2015 р. № 501; Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, схваленого Постановою Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509; Постанови Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» від 11 лютого 2015 р. № 182-VIII; Стратегії реформування

державного управління України на 2016–2020 роки, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474; Концепції запровадження посад фахівців з питань реформ, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2016 р. № 905, а також Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, що затверджена 3 березня 2016 р. на загальних зборах Національної академії правових наук України.

Мета й завдання Функціональної концепції адміністративного права (Концепції функцій адміністративного права).

Метою Концепції є створення необхідних умов для оптимізації реалізації функцій адміністративного права.

Завданням Концепції є визначення напрямів підвищення ефективності практичної реалізації потенціалу функцій адміністративного права в контексті трансформації галузевого предмета.

РОЗДІЛ 2. Шляхи реалізації Концепції

Для досягнення мети й вирішення завдань, передбачених Концепцією, необхідно забезпечити виконання комплексних заходів за декількома напрямами, серед яких – доктринальний аспект.

Сучасна теорія адміністративного права України, зосереджуючись на розв'язанні головних завдань розвитку адміністративного права, покликана сформулювати й науково-теоретичні засади нового адміністративно-правового фундаменту держави. Якісно новий етап розвитку адміністративно-правової науки як теоретичної основи правотворчості в адміністративно-правовій сфері зумовлює необхідність створення сучасної теорії адміністративного права, складником якої є теорія функцій адміністративного права. Отже, просування в напрямі науково-методологічного забезпечення пізнання такої фундаментальної проблеми, як функції адміністративного права, має принципове значення, оскільки від цього залежить не лише вдосконалення понятійно-термінологічного апарату доктрини адміністративного права, а і якість подальших прикладних адміністративно-правових досліджень, спрямованих на вдосконалення змісту чинного адміністративного законодавства.

Сучасне принципове переосмислення галузевих функцій вимагає формулювання нового дослідження функцій адміністративного права крізь призму галузевого предмета як базової категорії. У Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, що затверджена 3 березня 2016 р. на загальних зборах Національної академії правових наук України, визначено пріоритетні напрями розвитку правової науки на 2016–2020 рр., серед яких – правові механізми забезпечення й захисту прав і свобод людини; проблеми формування національної правової системи України та її адаптація до європейського права; правове забезпечення державного будівництва й розвитку політичної системи; правові основи територіальної організації влади та місцевого самоврядування в Україні та напрями їх удосконалення; поглиблення приватноправових засад функціонування громадянського суспільства в умовах євроінтеграції; правове регулювання інноваційного розвитку України; правове забезпечення інформаційної сфери України; правове забезпечення формування та реалізації екологічної політики, земельної й аграрної реформи в Україні; регулювання правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності тощо [7]. Своє чільне місце в новій теорії адміністративного права, сформульованій на підставі основних сучасних положень, мають посісти положення нової моделі теорії функцій адміністративного права, сформульованої з урахуванням нового розуміння предмета адміністративного права.

Сучасна теорія функцій адміністративного права має бути однією з ключових доктринальних основ правотворчості в адміністративно-правовій сфері. При цьому варто зауважити, що функції адміністративного права не існують відокремлено, а реалізуються в системі, якій притаманні динамічність і відкритість. Зважаючи на зазначене, пропонуємо подальший

розвиток теорії функцій галузі як комплексного дослідження природи, сутності й ресурсу кожної функції, виокремленої з урахуванням нового розуміння предмета адміністративного права як особливого правового інтегративного явища, якому притаманна власна специфіка, унікальні властивості, характерні ознаки, механізм і форми реалізації; окреслення закономірностей співвідношення функцій галузі з іншими правовими категоріями (метою, завданнями, принципами, методами адміністративно-правового регулювання); приділення уваги порівняльно-правовим дослідженням функцій публічно-правових галузей права; обґрунтування пропозицій для правотворчості з урахуванням подальшого дослідження функцій адміністративного права як системного багаторівневого явища, елементам якого притаманні взаємозв'язки і взаємовплив.

Також варто як один із пріоритетних напрямів досліджень Національної академії правових наук України визначити дослідження функцій адміністративного права в контексті пошуку механізму оптимізації їх реалізації в умовах адаптації до європейських правових стандартів, пошуку об'єктивних критеріїв підвищення їх ефективності, найбільш оптимальних форм реалізації. Результатам можуть слугувати комплексні наукові дослідження в тому числі дисертаційного характеру, різноманітні наукові джерела.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хорошильцев А.И. Эффективность права: понятие и особенности. *Общество и право*. 2011. № 2. С. 41–45.
2. Сіренко В.Ф. Визначення ефективності законодавства: методологічні аспекти. *Законодавство: проблеми ефективності*. Київ: Істина, 1995. С. 3–13.
3. Пашук Т.І. Право людини на ефективний державний захист її прав і свобод. *Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Серія I «Дослідження і реферати»*. Вип. 15. Львів, 2007. С. 125–175.
4. Балабан С.М. Поняття ефективності адміністративно-правового регулювання. *Форум права*. 2014. № 1. С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_4.pdf.
5. Саввин М.Я. Административный штраф. Москва: Наука, 1984. 112 с.
6. Коломоець Т.О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: монографія / за заг. ред. В.К. Шкарупи. Запоріжжя: Поліграф, 2004. 404 с.
7. Стратегія розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затверджена 3 березня 2016 р. на загальних зборах Національної академії правових наук України. URL: <http://www.apnu.kharkiv.org/doc/strategiya.pdf>.

REFERENCES

1. Khoroshiltsev A.I. (2011), “Effectiveness of law: concept and peculiarities”, *Obshchestvo i pravo*, no. 2, pp. 41–45.
2. Sirenko V.F. (1995), “Determination of legislation effectiveness: methodological aspects”, *Zakonodavstvo: problemy efektyvnosti* [Legislation: problems of effectiveness], Istyna, Kyiv, pp. 3–13.
3. Pashuk T.I. (2007), “Human right to effective state protection of rights and freedoms”, *Pratsi Lvivskoi laboratorii prav liudyny i hromadianyna. Serii I «Doslidzhennia i referaty»*, Iss. 15, pp. 125–175.
4. Balaban S.M. (2014), “Concept of effectiveness of administrative and legal regulation”, *Forum prava*, no.1, pp. 14–18, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_4.pdf.
5. Savvin M.Ya. (1984), *Administrativnyy shtraf* [Administrative fine], Nauka, Moscow, Russia.

6. Kolomoiets T.O. (2004), *Administratyvnyi pryimus u publichnomu pravi Ukrainy: teoriia, dosvid ta praktyka realizatsii: monohrafiia* [Administrative coercion in public law of Ukraine: theory, experience and practice of implementation: monograph], Poligraf, Zaporizhzhya, Ukraine.
7. (2016), “Strategy for researches development of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine for 2016–2020 approved on March 3, 2016 at general assembly”, available at: <http://www.apnu.kharkiv.org/doc/strategiya.pdf>.

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2018-3-09>

УДК 342.951:351.82

ПРИНЦИПИ ПРАВА ЯК ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕДУРНОГО ПРАВА

Шарая А.А., к.ю.н., доцент кафедри

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
an_ayu@rambler.ru*

У статті проаналізовано категорію «принципи права» як підґрунтя для формування принципів адміністративно-процедурного права. Досліджено етимологію поняття на підставі довідково-словникової літератури. Визначено співвідношення із суміжними поняттями. З’ясовано значення принципів права.

Ключові слова: принципи, принципи права, правові принципи, принципи адміністративного права, принципи адміністративно-процедурного права.

PRINCIPLES OF LAW AS A GROUND FOR FORMING PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE AND PROCEDURAL LAW

Sharaia A.A.

*Zaporizhzhya National University, Zhukovskiy str, 66, Zaporizhzhya, Ukraine
an_ayu@rambler.ru*

The article analyzes the category of “principles of law” as a basis for the formation of the principles of administrative and procedural law. On the basis of directories, dictionaries, the etymology of the concept is investigated. It is determined that “principles” is a complex category, which is used in various spheres (philosophy, sociology, mathematics, medicine, law, etc.). It is found out that the principle is an ideological foundation, the first principle of any phenomenon, process. The article defines the correlation of principles with related concepts, such as position, theory, rules, principles, foundations. A set of fundamental principles has been singled out, which served as the basis for the formation of the principles of law, in particular: religion, social morality, social representations of moral values, mythology. The relation between the concepts of “principles of law” and “legal principles” is determined. It is proved that the terminological series (from the broader to the more restrictive) contains the following positions: “principles” – “principles of law” – “principles of administrative law” – “principles of administrative and procedural rights”. The value of the principles of law, which consists in the fact that they have the property of higher imperative, universality, significance, they have inherent stability and stability for indefinitely long time, is found out; direct the development and operation of the entire legal system; determine the directions of law-making, law enforcement and other forms of legal activity; act as the most important criterion for the legitimacy of actions of citizens, officials and other subjects of law; contribute to filling gaps in the law; provide an increase in the level of legal awareness in society.

Key words: principles, principles of law, legal principles, principles of administrative law, principles of administrative and procedural law.

У загальнофілософській системі застосовується такий елемент, як гносеологія (від грецького «пізнання»; «учення, наука»), тобто вчення про можливість пізнання людиною предметів і